

Л.В. Чижевська, д.е.н., проф.

Державний університет «Житомирська політехніка»

Т.В. Затока, к.е.н., ст. викладач

Одеський національний економічний університет

Підходи до оподаткування окремих операцій неприбуткових організацій: український та міжнародний досвід

Неприбутковим інституціям відводиться важлива роль у забезпеченні належного та ефективного виконання соціальної функції держави. Незважаючи на те, що неприбуткові організації виконують у суспільстві соціальну місію, вони є дуже вразливими щодо дій у законодавстві. Дослідження неприбуткових організацій найчастіше здійснюються у частині визначення ролі неприбуткових організацій, питання оподаткування залишаються поза увагою. У статті висвітлено актуальні питання оподаткування окремих операцій неприбуткових організацій в Україні. Виокремлено відмінності в утворенні й оподаткуванні неприбуткових організацій в Україні і в інших країнах світу. Визначено, що через труднощі в отриманні фінансових і нефінансових ресурсів неприбуткові організації можуть удаватися до операцій, в яких визначається комерційна мета, і відповідно виникають питання неоднозначності трактування таких операцій у сфері податкового законодавства. У статті приділено увагу операціям надання майна в оренду, вкладення коштів на депозитний рахунок, надання послуг щодо реклами. Проаналізовано чинне оподаткування в кількох країнах ЄС. Організації, які надають соціальні послуги, зобов'язані дотримуватися правил, пов'язаних з прозорістю діяльності.

Ключові слова: неприбуткові організації; некомерційні підприємства; операції неприбуткових організацій; прибуток; доходи неприбуткової організації.

JEL code: D71, H52, L31, L30, M41

Актуальність теми. Неприбутковим інституціям надається важлива роль у забезпеченні належного та ефективного виконання соціальної функції держави [5]. Некомерційний сектор зростає і розширюється по всьому світі [4]. У Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України станом на 01.01.2020 р. зареєстровано 1 350 627 юридичних осіб, з яких 202 623 – неприбуткові організації, що становить 15 % від загальної кількості осіб [14]. Роль неприбуткових організацій важко переоцінити. На думку Н.Іванової, некомерційний сектор має такі переваги:

- швидко реагує на нові виклики та потреби різних соціальних груп (швидше, ніж уряд), а також може допомогти у вирішенні соціальних проблем;
- схильний до зниження адміністративних витрат;
- сприяє тому, щоб зробити націю здоровішою та освіченішою, що призводить до підвищення економічної ефективності та прискорює економічне зростання;
- слугує джерелом соціальних інновацій, оскільки багато освітніх, управлінських та інформаційних технологій, сучасні методи соціальної роботи ініціалізуються ним та лише згодом приймаються у державну політику;
- активно залучає соціально незахищене населення, тим самим послаблюючи соціальну напругу [4].

Незважаючи на те, що неприбуткові організації виконують у суспільстві соціальну місію, вони є дуже вразливими щодо незаконних дій [14], частішають випадки зловживання пільгами і використання спекулятивної поведінки. Аналітичний моніторинг, проведений О.М. Откаленком (2017), показав, що діяльність інших неприбуткових організацій далека від передбаченої статутом. Наприклад, благодійні фонди і організації, які покликані підтримувати науку, культуру чи інші напрями громадської діяльності людей і для розвитку якої не вистачає коштів, часто стають однією із форм корупції та відмивання грошей, їх діяльність більшою мірою закрита як в частині отримання коштів, так і їх використання [15, с. 102].

Аналіз останніх досліджень та публікацій, на які спираються автори. Вивчення діяльності неприбуткових організацій привертає увагу політологів, соціологів, економістів, філософів та інших вчених. У процесі аналізу наукових джерел з'ясовано, що автори часто досліджують проблематику застосування термінології у неприбутковій сфері, а саме визначення понять «неприбуткова організація» (Мелех Л.В., Візняк О.В., 2015), «некомерційні організації» (Зозуляк О.І., 2016; Откаленко О.М., 2017). Ткачук І.Я., Гладчук О.М. визначили роль неприбуткових організацій для фінансової системи держави (на прикладі громадських організацій та кредитних спілок) [17].

Особливості діяльності та класифікацію неприбуткових організацій в Україні досліджено Н.О. Гурою [10]. Єгоровою С.Є., Юданою Л.А., Будасовою В.О., які вивчали проблеми і особливості бюджетування діяльності в соціально орієнтованих некомерційних організаціях [11].

Роль неприбуткових інституцій у належному та ефективному здійсненні соціальної функції держави, взаємовідносини і співпраця неурядових організацій та громадських установ, реалізація співпраці та необхідність її поглиблення як для взаємної вигоди, так і для вигоди бенефіціарів, стали об'єктом дослідження А.Łoś-Tomiak [5]. У статті А.В. Хмелюк, О.Ю. Ломонос, Т.В. Фабриченко (2018) розглянуто особливості функціонування неприбуткових організацій в Україні, обліково-інформаційне забезпечення аналізу діяльності суб'єктів державного сектору [18].

Публікації щодо оподаткування неприбуткових організацій найчастіше розглядаються у контексті оподаткування окремих видів неприбуткових організацій, зокрема релігійних [1], спортивних клубів [2]. Дослідження М. Otavová присвячено питанню оподаткування доходів неурядових неприбуткових організацій, особливо громадських об'єднань, у Чехії та окремих країн Європейського Союзу (Австрія, Словаччина, Німеччина) [6]; V.Isai, O.I. Mihaï, G.Milica – в Румунії [3]; F.Rebetak, V.Bartosova – у Словаччині [7]. Визначено особливості діяльності, оподаткування, спільні та відмінні риси неприбуткових установ в Україні, що досліджені О.М. Откаленком [15].

Процес створення облікових правил для неурядових організацій в окремих країнах Центральної та Східної Європи дослідили Н.Waniak-Michalak, I.Perica, S.Leitoniene [9]. Проблеми облікового відображення діяльності неурядових неприбуткових організацій розкрито в роботі R.Herzánová [2]. Найчастіше науковці розглядають серед зазначених питань проблеми звітування неприбуткових організацій, особливо в частині її прозорості.

Метою статті є дослідження проблемних питань оподаткування окремих операцій неприбуткових організацій.

Викладення основного матеріалу. Неприбуткові організації (НПО) створюються за ініціативи уряду, місцевої влади, суб'єктів господарської діяльності та громадян для вирішення соціальних, політичних, релігійних, культурних або професійних потреб. Відповідно до Податкового кодексу неприбуткові підприємства, установи та організації – це неприбуткові підприємства, установи та організації, які не є платниками податку на прибуток підприємств відповідно визначених законодавством норм [16, пп. 14.1.121 п. 14.1 ст. 14]. На відміну від українського законодавства, більшість країн світу діяльність неурядових неприбуткових організацій оподатковує, хоча вони і створюються не для отримання прибутку [6].

Термін «неприбуткова організація» окреслює перелік тих непідприємницьких юридичних осіб, які мають податкові пільги – звільнення від сплати податків [12, с. 80]. Отже, не кожна непідприємницька юридична особа одразу ж одержує статус неприбуткової, а тільки та, що одночасно відповідає вимогам ПК України щодо неприбутковості [12, с. 81]. Такими вимогами є:

- утворена та зареєстрована в порядку, визначеному законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації;
- установчі документи містять заборону розподілу отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників (учасників), членів такої організації, працівників (крім оплати їхньої праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб;
- у разі припинення діяльності юридичної особи активи передаються одній або кільком неприбутковим організаціям відповідного виду, іншим юридичним особам, що здійснюють недержавне пенсійне забезпечення;
- внесена контролюючим органом до Реєстру неприбуткових установ та організацій [16].

Цілі деяких некомерційних організацій у розвинених країнах інші, ніж в Україні, – діяльність багатьох з них спрямована на захист прав людини, збереження енергії та використання альтернативних її видів [10, с. 24].

У класичному розумінні неприбуткова діяльність – це некомерційна діяльність, без прибутку, яка взагалі не є господарською діяльністю (тобто неприбутковий суб'єкт господарювання з цієї точки зору не веде господарської діяльності). Організації, які займаються некомерційною діяльністю, в більшості країн відомі під різними назвами, зокрема: неурядові організації (англ. «non-governmental organizations»), неприбуткові організації (англ. «non-profit organizations») або громадські спілки [3, с. 302]. Згідно з визначенням, прийнятим у міжнародній статистиці, неприбутковий сектор складається з організацій, які відповідають таким вимогам: постійна організаційна структура; приналежність до приватного (непублічного) сектору; некомерційний характер діяльності (метою діяльності не є отримання прибутку); самоврядування; добровільна участь в організації [8, с. 3]. До неприбуткових організацій, відповідно до законодавства України, зокрема, можуть належати бюджетні установи [16, ст. 133.4.6].

Велика кількість неприбуткових організацій відчуває труднощі в отриманні фінансових і нефінансових ресурсів. Саме тому неприбуткові організації, отримуючи свої гроші з таких джерел, як приватний сектор або уряд (державні, регіональні, місцеві бюджети), починають шукати нові можливості

та інші джерела фінансування (зокрема і бюджетні установи). Як зазначають V.Isai та інші науковці, пошук нових способів фінансування є однією з основних проблем, з якими зіштовхується неурядовий сектор та всі некомерційні організації [3, с. 306; 12, с. 319]. Для забезпечення статутної діяльності організація може отримувати доходи з джерел або розподіляти отримані кошти на операції, які матимуть неоднозначне трактування у світлі податкового законодавства. Так постає питання, як визначити, коли діяльність організації ще є прийнятною як основна діяльність неприбуткової організації, а коли це бізнес [2, с. 77], і чи можуть вони взагалі мати як некомерційний, так і комерційний підрозділи.

Одним із джерел фінансування можуть стати доходи від надання рекламних послуг, майна в оренду, внесення коштів на депозитний рахунок. Відповідно до податкового законодавства України та роз'яснень податківців, доходи, які використовуються для забезпечення діяльності неприбуткової організації, не є прибутком, якщо дотримано вимог Податкового кодексу, визначених ст. 133.4.1, одна з яких регулює не джерело отримання доходів, а напрями їх використання. Отримані доходи (прибутки) неприбуткової організації мають направлятися виключно на досягнення статутних цілей і не можуть розподілятися між засновниками та членами неприбуткової організації [16]. На противагу загальному принципу, який застосовується у багатьох країнах, де доходи від основних операцій не оподатковуються, в Чехії та Словаччині частиною бази оподаткування стають доходи від основних операцій, що перевищують відповідні витрати, а в Німеччині та Австрії існують законодавчі визначення суспільних вигід послуг, які можуть надаватися в межах основної діяльності [6, с. 391].

Доходи від реклами – це доходи від економічної діяльності у всіх країнах і тому оподатковуються. Лише в Австрії доходи від реклами можуть за певних умов належати до необхідної допоміжної діяльності, яка не підлягає оподаткуванню [6, с. 391].

Щодо випадку надання майна в оренду, або внесення коштів на депозитний рахунок, науковці і практики не мають чіткого тлумачення даної ситуації, незважаючи на те, що відповідно до податкового законодавства такі операції не є прибутковими, якщо кошти витрачаються на статутні цілі. Одна справа, якщо мова йде про майно, яке тимчасово не використовується у діяльності громадської організації. Наявність такого може стати певним «обтяженням» для організації, наприклад, з точки зору сплати комунальних платежів. У такому разі організація може ухвалити рішення про його продаж, повернення у власність (якщо майно було орендоване), або надання в оренду (співоренду) іншим користувачам (якщо майно власне). Інша справа – вилучення грошових коштів з господарського обороту.

Основним джерелом доходу неприбуткової організації є членські внески, гранти, благодійні внески, а також бюджетні асигнування від державної та міської влади. Вилучення фінансових ресурсів з організації шляхом внесення коштів на депозитні рахунки, з одного боку, може стати додатковим джерелом фінансування, а з іншого – може створювати підстави для зловживань і маніпуляцій, надання недостовірної інформації зацікавленим користувачам, якими є донори, засоби масової інформації та державні органи, які найбільше зацікавлені у діяльності неприбуткових (особливо громадських) організацій, враховуючи фінансові результати.

1. Особи, які жертвують гроші, очікують, що вони будуть передані кінцевому одержувачу і вони не можуть перевірити, чи кошти будуть використані відповідно до їх очікувань [9], і чи було відкладене використання наданих коштів на заявлені цілі;

2. Відповідно ті особи, для кого призначалося використання цих коштів, можуть отримати допомогу невчасно або не отримувати її взагалі;

3. Керівники організації можуть свідомо не оплачувати витрати установи або відтермінувати їх оплату з метою відкладення коштів на депозит, що негативно вплине на діяльність неприбуткової організації.

Усі фінансові ресурси організації мають виділятися на реалізацію статутних цілей – це є нормою у законодавстві. На нашу думку, важливим є і джерело формування доходів. Одна справа, якщо вони виникають від основної діяльності підприємства. Наприклад, у практиці спортивних клубів Чеської Республіки, які є одними з некомерційних організацій і місією яких є спортивні заходи, поширено отримання доходів від туризму, навчання на відкритому повітрі [2, с. 75]. Крім основної місії організації, виконується також другорядна (економічна) діяльність з метою збільшення вартості ресурсів та їх отримання для основної діяльності, тобто для діяльності, що є результатом їх місії. На думку M.Otavová, інша діяльність завжди має бути профільною та слугувати переважно для покриття збитків від основної діяльності [6, с. 389]. Такий підхід покликаний запобігти зловживанням податкових суб'єктів, якими є неприбуткові організації. Наприклад, у Словаччині лише організації, зареєстровані як неприбуткові організації, які надають загальнонавчальні послуги, можуть вести бізнес. Крім того, дозволено здійснювати підприємницьку діяльність лише за умови більш ефективного використання своїх активів і якості, обсягу та доступності послуг, для яких такі організації були засновані. Доходи від цієї діяльності оподатковуються і мають використовуватися для фінансування першочергової мети некомерційної діяльності [7, с. 4]. В Україні першочергове питання про ефективність витрачання бюджетних коштів, виділених державою на фінансування зазвичай залишається поза увагою [18, с. 52].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Заміна економічних цілей гуманітарними не означає, що некомерційні організації не можуть здійснювати господарську діяльність і отримувати прибуток. Однак отриманий прибуток не є самоціллю, а слугує для поліпшення функціонування організації. Вважаємо, що доходи неприбуткових підприємств мають формуватися виключно з джерел, які переважно, пов'язані з їх основною діяльністю. У зв'язку з цим потребують змін і підходи до ведення бухгалтерського обліку. Державне регулювання має допомогти неприбутковим організаціям стати більш стійкими та зрілими, законодавство відповідно бути чітким і зрозумілим. Оскільки не існує методології ведення окремих рахунків для неурядових неприбуткових організацій, які одночасно здійснюють різні види основних видів діяльності та ведуть бізнес, подальших досліджень потребують питання співпраці у соціальній сфері органів місцевого самоврядування з організаціями громадського сектору, удосконалення системи звітності неприбуткових організацій, особливо тих, які мають у своєму розпорядженні державне майно або майно місцевих громад. Організації, які надають суспільну допомогу, зобов'язані дотримуватися більш суворих правил (пов'язаних з прозорістю діяльності), ніж всі інші неурядові організації. Необхідно розробити чіткі процедури співпраці та фінансування на основі належним чином сформованих правових норм, положення звітності мають бути простими і зрозумілими.

Список використаної літератури:

1. *Bilash O.* Taxation of Religious Organizations in Ukraine / *O.Bilash, T.Karabin* // KOŚCIÓŁ I PRAWO. – 2020. – Vol. 9, № 1. – P. 65–81. DOI: 10.18290/kip2091-4.
2. *Herzánová R.* Vybrané problémy aplikace zákona o daních z příjmů do účetnictví u sportovních klubů v České republice / *R.Herzánová* // Tělesná kultura. – 2010. – Vol. 33, № 3, P. 75–83. DOI: 10.5507/tk.2010.021.
3. *Isai V.* Study regarding the financing and taxation of the romanian non-governmental organizations / *V.Isai, O.I. Mihai, G.Milica* // Risk in Contemporary Economy : International Conference, XVth Edition. – 2014. – Vol. 1, № 1. – P. 302–307.
4. *Ivanova N.I.* The Non-profit Sector in Russia in the Global Economy View / *N.I. Ivanova* // Problems of Enterprise Development: Theory and Practice : SHS Web Conf. 17th International Scientific Conference. – 2019. – Vol. 62. – 5 p. DOI: 10.1051/shsconf/20196202006.
5. *Łoś-Tomiak A.* Intersectoral cooperation as a basis for social security / *A.Łoś-Tomiak* // Management. – 2014. – Vol. 18, № 1. – P. 83–95. DOI: 10.2478/manment-2014-0007.
6. *Otavová M.* The Proposal of the Changes in the Taxation of Income of the Non-profit Organization / *M.Otavová* // Acta universitatis agriculturae et silviculturae mendelianae brunensis. – 2014. – Vol. 62, № 2. – P. 389–396. DOI: 10.11118/actaun201462020389.
7. *Rebetak F.* Non-profit organizations in the conditions of Slovakia / *F.Rebetak, V.Bartosova* // The 19th International Scientific Conference Globalization and its Socio-Economic Consequences 2019 – Sustainability in the Global-Knowledge Economy. – 2020. – Vol. 74. – 6 p. DOI: 10.1051/shsconf/20207405020.
8. Sektor non-profit w Polsce. Wybrane wyniki badań statystycznych zrealizowanych przez GUS na formularzach SOF // Główny Urząd Statystyczny Departament Badań Społecznych. – Warszawa, 2009. – 20 s. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : stat.gov.pl.
9. *Waniak-Michalak H.* Od rozliczalności organizacji pozarządowych do zaufania społecznego / *H.Waniak-Michalak, I.Perica, S.Leitoniene* // Doświadczenia z krajów Europy Środkowej i Wschodniej : Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości. – 2020. – Vol. 109, № 165. – P. 173–192. DOI: 10.5604/01.3001.0014.4347.
10. *Гура Н.О.* Неприбуткові організації в Україні: особливості діяльності та класифікація / *Н.О. Гура* // Економіка України. – 2012. – № 8. – С. 23–31 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2012_8_4.
11. *Егорова С.Е.* Проблемы и особенности бюджетирования деятельности в социально-ориентированных некоммерческих организациях / *С.Е. Егорова, Л.А. Юданова, В.А. Будасова* // Учет. Анализ. Аудит. – 2019. – № 6 (4). – С. 32–41. DOI: 10.26794/2408-9303-2019-6-4-32-41.
12. *Зозуляк О.І.* Проблематика застосування термінології під час дослідження невідприємницьких юридичних осіб / *О.І. Зозуляк* // Порівняльно-аналітичне право. – 2016. – Вип. 4. – С. 79–82 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pap-journal.in.ua/4_2016.pdf (pap-journal.in.ua).
13. *Мелех Л.В.* Проблеми визначення поняття «неприбуткова організація» у термінологічній базі норм різних галузей права / *Л.В. Мелех, О.В. Візньак* // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Сер.: Юридичні науки. – 2015. – № 827. – С. 103–109 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2015_827_18.
14. Огляд щодо використання неприбуткових організацій в незаконних цілях / Державна служба фінансового моніторингу України. – 2019. – 26 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : fiu.gov.ua.
15. *Откаленко О.М.* Аналіз управління діяльністю неприбуткових організацій / *О.М. Откаленко* // Вісник ЖНАЕУ. – 2017. – № 2 (62). – Т. 2. – С. 98–104 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : znau.edu.ua.
16. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами і доповненнями) // Офіційний вебсайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
17. *Ткачук І.Я.* Роль неприбуткових організацій для фінансової системи держави (на прикладі громадських організацій та кредитних спілок) / *І.Я. Ткачук, О.М. Гладчук* // Причорноморські економічні студії. – 2019. – Вип. 46-2. – С. 59–64. DOI: 10.32843/bses.46-32.
18. *Хмелюк А.В.* Аналіз діяльності неприбуткових організацій: методологічний аспект / *А.В. Хмелюк, О.Ю. Ломонос, Т.В. Фабриченко* // Економічний аналіз. – 2018. – Т. 28. – № 4. DOI: 10.35774/есона.

References:

1. Bilash, O. and Karabin, T. (2020), «Taxation of Religious Organizations in Ukraine», *KOŚCIÓŁ I PRAWO*, Vol. 9, No. 1, pp. 65–81, doi: 10.18290/kip2091-4.
2. Herzánová, R. (2010), «Income tax application into the accounting of sports clubs in the Czech republic», *Tělesná kultura*, Vol. 33, No. 3, pp. 75–83, doi: 10.5507/tk.2010.021.
3. Isai, V., Mihai, O.I. and Milica, G. (2014), «Study regarding the financing and taxation of the romanian non-governmental organizations», *Risk in Contemporary Economy*, International Conference, XVth Edition, Vol. 1, No. 1, pp. 302–307.
4. Ivanova, N.I. (2019), «The Non-profit Sector in Russia in the Global Economy View», *Problems of Enterprise Development: Theory and Practice, 17th International Scientific Conference*, SHS Web Conf., Vol. 62, pp. 1–5. doi: 10.1051/shsconf/20196202006.
5. Łoś-Tomiak, A. (2014), «Intersectoral cooperation as a basis for social security», *Management*, Vol. 18, No. 1, pp. 83–95, doi: 10.2478/manment-2014-0007.
6. Otavová, M. (2014), «The Proposal of the Changes in the Taxation of Income of the Non-profit Organization», *Acta universitatis agriculturæ et silviculturæ mendelianæ brunensis*, Vol. 62, No. 2, pp. 389–396, doi: 10.11118/actaun201462020389.
7. Rebetak, F., Bartosova, V. (2020), «Non-profit organizations in the conditions of Slovakia», *The 19th International Scientific Conference Globalization and its Socio-Economic Consequences 2019 – Sustainability in the Global-Knowledge Economy*, Vol. 74, 6 p. doi: 10.1051/shsconf/20207405020.
8. «Sektor non-profit w Polsce. Wybrane wyniki badań statystycznych zrealizowanych przez GUS na formularzach SOF» (2009), *Główny Urząd Statystyczny Departament Badań Społecznych*, Warszawa, 20 p., [Online], available at: stat.gov.pl
9. Waniak-Michalak, H., Perica, I. and Leitoniene, S. (2020), «From NGOs' accountability to social trust. The evidence from CEE countries. Doświadczenia z krajów Europy Środkowej i Wschodniej», *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, Vol. 109, No. 165, pp. 173–192, doi: 10.5604/01.3001.0014.4347.
10. Gura, N.O. (2012), «Neprybutkovi organizacii' v Ukraїni: osoblyvosti dijal'nosti ta klasyfikacija», *Ekonomika Ukraїny*, No. 8, pp. 23–31, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2012_8_4
11. Egorova, S.E., Yudanova, L.A. and Budasova, V.A. (2019), «Problemy i osobennosti byudzhetrovaniya deyatel'nosti v sotsial'no-orientirovannykh nekommercheskikh organizatsiyakh», *Uchet. Analiz. Audit.* – 2019; No. 6 (4), pp. 32–41, doi: 10.26794/2408-9303-2019-6-4-32-41.
12. Zozuljak, O.I. (2016), «Problematyka zastosuvannya terminologii' pid chas doslidzhennja nepidpryjemnyckyh jurydychnykh osib», *Porivnjal'no-analitychne pravo*, Issue 4, pp. 79–82, [Online], available at: http://pap-journal.in.ua/4_2016.pdf (pap-journal.in.ua)
13. Meleh, L.V. and Viznjak, O.V. (2015), «Problemy vyznachennja ponjattja «neprybutkova organizacija» u terminologichnij bazi norm riznykh galuzej prava», *Visnyk Nacional'nogo universytetu «L'vivs'ka politehnika»*. Ser. *Jurydychni nauky*, No. 827, pp. 103–109, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2015_827_18
14. Derzhavna sluzhba finansovogo monitoringu Ukraїny (2019), *Ogljad shhodo vykorystannja neprybutkovykh organizacij v nezakonykh ciljah*, 26 p., [Online], available at: fiu.gov.ua
15. Otkalenko, O.M. (2017), «Analiz upravlinnja dijal'nistju neprybutkovykh organizacij», *Visnyk ZhNAEU*, No. 2 (62), Vol. 2, pp. 98–104, [Online], available at: znau.edu.ua
16. Verhovna Rada Ukraїny (2010), *Podatkovyj kodeks Ukraїny, Zakon Ukraїny vid 02.12.2010 N 2755-VI (iz zminamy i dopovnennjamy)*, [Online], available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
17. Tkachuk, I.Ja. and Gladchuk, O.M. (2019), «Rol' neprybutkovykh organizacij dlja finansovoi' systemy derzhavy (na prykladi gromads'kykh organizacij ta kredytnykh spilok)», *Prychornomors'ki ekonomichni studii'*, Issue 46-2, pp. 59–64, doi: 10.32843/bses.46-32.
18. Hmeljuk, A.V., Lomonos, O.Ju. and Fabrychenko, T.V (2018), «Analiz dijal'nosti neprybutkovykh organizacij: metodologichnyj aspekt», *Ekonomichnyj analiz*, Vol. 28, No. 4, doi: 10.35774/econa

Чижевська Людмила Віталіївна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і аудиту Державного університету «Житомирська політехніка»

Наукові інтереси:

- міжнародні стандарти фінансової звітності;
- фінансовий облік;
- професійна етика бухгалтера.

Затока Тетяна Вікторівна – кандидат економічних наук, старший викладач Одеського національного економічного університету.

<https://orcid.org/0000-0002-1786-9920>.

Наукові інтереси:

- проблеми обліку та оподаткування на підприємствах України;
- удосконалення бухгалтерського обліку і звітності в сучасних умовах;
- проблеми удосконалення управлінського обліку;
- податковий менеджмент.

E-mail: ztv.oneu@gmail.com.

Chyzhevska L.V., Zatoka T.V.

Current issues of taxation of certain transactions of non-profit organizations in Ukraine

Non-profit institutions have an important role to play in ensuring the proper and effective performance of the social function of the state. Despite the fact that non-profit organizations fulfill a social mission in society, they are very vulnerable to illegal actions. Research on non-profit organizations is most often carried out in terms of determining the role of non-profit organizations, tax issues are ignored. The article covers topical issues of taxation of certain operations of non-profit organizations in Ukraine. Differences in the formation and taxation of non-profit organizations in Ukraine and in some other countries are identified. It is determined that due to difficulties in obtaining financial and non-financial resources, non-profit organizations may resort to transactions that determine the commercial purpose, and accordingly, there are questions of ambiguity in the interpretation of such transactions in the field of tax law. The article focuses on the operations of leasing property, investing in a deposit account, providing advertising services. We believe that the income of non-profit enterprises should be generated exclusively from sources that are mainly related to their core business. Therefore, changes and approaches to accounting are needed. Public aid organizations are required to adhere to stricter rules (related to transparency) than all other non-governmental organizations. Clear procedures for cooperation and funding need to be developed on the basis of well-established legal norms, and reporting provisions should be simple and clear.

Keywords: accounting; non-profit organizations; non-profit enterprises; operations of non-profit organizations; profit; income of a non-profit organization.

Стаття надійшла до редакції 14.02.2022.